

vorí, kakor je po terjih navadama; fara je lepa, sicer nekoliko gorata, pa občine so bogate; dve tretjini šče ste slovenske, Berde (Eichberg) so že nemške; starcev šče več zná slovenski, kerščanski nauk je pa v tej vesnici nemški; krajine so pomešane, vendar na naš kraj prignene imajo kerščanski nauk slovenski; druge vesnice, na priliko Beže itd. so slovenske, Božja služba je slovenska in nemška; gospoda kaplana sta verla našinca, naše časopise rada prebirata, govoré navadama po naše in prav lepo, kakor se omikanemu možaku sploh spodobi. Luče so v sekovski vladikovini; učilnica je sovsema nemška in če se v kratkem odkod ne pomore, gotovo za kakih 20 let Lučane zadene, kar se je že toliko in toliko faram zgodilo; ali pa to pravičnost vleva, je drugo vprašanje; zakaj bi se, kjer je toliko slovenskih otrok, tudi slovenski ne učilo? Vsej primernih knjig obilo imamo. Siroteki Slovenci! je li to naša dedina? Mislim, da se nikomur krivica ne bi godila, marveč bi le pravično in pošteno bilo, ako bi se Luče labodski vladikovini pridružile; vsej s tem nikdor kvara ne bo terpel; v Gradcu že pohaja bogoslovcev, pri nas pa bo jih dolže več, kakor razmere svedočijo. Treba je šče omeniti, da je Kovačičev Martin, bivši tu kaplan leta 1851, učil mladenče že vsakdenji školi odrastle po naše brati, pisati in popevati; radi so domačo hrano uživali ter lepo napredovali, pa po njegovem odhodu je žalibog! to spet zadremalo.

S Krajin pelje meja nad Senovce, kjer šče nekoliko Slovincov domuje, po Kamniku, ki ima v dolu Nemce, na hribu pa Slovence, v Rače, kjer so večidel našinci, Belič ima po svičinski meji naše ljudi; po fari tudi živi več Slovencev. V Gomiljci je vsako mlado nedeljo slovenska propoved in vsele o shodu, pri pozni Božji službi se blagovestje tudi slovenski prebira; učilnica pa je, kakor indi v takih okolnostih sovsema nemška. Oj! ravnopravnost, da se Bogu smili. Popolnoma po jezиковi meji bi treba bilo vladikovini določiti, ne pa naših ljudi zastran narodnosti prepadu izročevati; vsej se je ločitev za jezika voljo zgodila.

V Ernožu niže Gomiljce pri železni cesti se je pred 50 leti enako po nemški in slovenski propovedovalo, sedaj pa je že mnogo let župnik, ki nanjč slovenski ne zná, čeravno šče dosti slovenskih ljudi ima. Tako naglo tujstvo lomasti!

Iz gomiljske fare vodi dalje jezikova meja pod Spielfeldom, ki ima po jeziku precej pomešane ljudi, več Slovencev po Eviči, Oboku, Kresnici, vendar je B. služba nemška, samo o shodih slovenska. Odtod Mura jezik deli tjam do Frattenberg-a Čmureku nasproti. Onkraj Mure je dendenešnji vse nemško, samo službečki ljudje šče se nahajajo iz naših krajev; imena resnijo nekdašnjo našo domovino, in vesnice imajo, bi rekel, horvatsko podobo.

(Dal. sl.)

Kratkočasno berílo.

Dve kleti ali konobi.

V nekem tergu, čigar prebivavci živé večidel od vinoreje, ker njihove gorice proti jugo-zapadu ležeče in burje obvarovane dajejo posebno dobrega vina, sta živela v drugi polovici preteklega stoletja, v katerem se je dogodila sledeča povest, dva premožna kmetovavca in vinorejca: Ivan Matelić in Lovre Ovčarić. Akoravno najbližnja soseda, sta bivala vendar v največjem sovražtvu zavolj dveh kleti (dveh keldrov), ktere ste se nahajale pod njunima hišama in ste bile samo po zidu ločene. Zavoljo teh dveh kleti so gnali že njuni predniki hudo pravdo, ktera jim je prizadevala mnogo neprijetnost, še več pa stroškov. Preden se je pa še dognati mogla pravica tega ali unega, se pripetí nesreča, da ustane v tergu požar, ki je pokončal z drugimi listinami vred tudi tiste pisma, na ktere sta pravdarja postavljala svoje pravice. To je sicer konec storilo pravdi, ne pa sovražtvu.

Ivan Matelić je imel hčer Dómico, Lovre Ovčarić pa sina Osipa. Ta dva pa se nista sovražila kakor njuni starši, temveč, kakor se velikrat bere v povestih, sta se rada imela.

To pa ni moglo skerbim očém njunih očetov dolgo skrito ostati. Kolikor bolj pa sta se starca prizadevala, ugasiti žerjavico v srcih svojih otrok, tolikor živahneje je segal ogenj okoli sebe, kar je obadva soseda jako razkačilo.

Zavolj tega je sklenil Ive Matelić, prestriči neumno „zatelebanost“, kakor je imenoval nagnjenje mladih ljudi, in Dómico berž kam omožiti. Mož, ki bi mogel osrečiti njegovo hčer, je mislil Ivan, bo nek prijatelj, ki je z vinom tergoval in ki je pred malo časom vdovec postal; on bo — je djal — Dómico rad za ženko pobasal. Ta vinski kupec, Čep po imenu, je res že imel šest križev na herbtu in se tudi ni mogel ravno hvaliti posebne lepote, zlasti ker je mati natura obdarila njegov vrat z dobrim kosom mesá, ki ga poredni ljudje „krof“ imenujejo, in ker je njegov nos bil očiten dokaz pregovora: „v terti je življenje“. Al Čep je imel mošnjico dobro napolnjeno in je slovel kot zvedena in prebrisana glava. Te lastnosti so največ veljale pri Mateliću; zato je sklenil, o prvi priložnosti obiskati ga v bližnjem mesticu, v katerem je prebival.

Naključilo se je, da se je to zgodilo še pred kakor je Matelić mislil. Matelić je namreč imel voz vina v bližnjo vas peljati in je vožnjo sam prevzel. Pridši v vas, izročivši vino kupcu in položivši konjem sena v jasli, se podá Matelić v gostivnico, okrepcat se preterpljenega truda. Stopivši v kerčmo pri mizi, na kateri je stal velik kozarec ali žmulj, precej zagleda vinskega kupca Čepa, ki je tudi po nekem opravilu prišel v vas.

„Oho, srečne oči! se tukaj najdeva?“ začudeno reče Matelić.

„Hribje in doline se ne snidejo, ljudje pa“, odgovori Čep, Mateliću žmulj pomolivši.

„Na vaše zdravlje!“ reče Matelić in dobro potegne iz žmulja.

„Kaj vas je nek sem doneslo?“ vpraša Čep.

„Pripeljal sem Petroviću voz vina, in pri ti priložnosti mi je hencana dlaka ostala v gerlu, ktero moram zdaj poplakniti“.

„Pravo, pravo! se mi tudi včasi kaj takega primeri, kakor vidite“.

„No, kako vam je kaj, boter?“ vpraša Matelić.

„Hvala lepa za vprašanje. Tako, tako; zmiraj je dosti jeze z družino; ni več pravega veselja z gospodarstvom. Še eno mérico starega!“ zavpije nad kerčmarjem.

„Tako še zdaj niste oženjeni?“

„Še zdaj ne. Nimam dosti časa ozirati se za ženskami“.

„No, zavolj tega vam menda ni treba dosti skerbí imeti. Vašim prijateljom gotovo ne manjka hčer, katerih vsaka bi Vas rada vzela“.

„Zuabiti; al ravno s prijatli imam vsakrat toliko drugih opravkov, da pozabim na njihove hčere“.

„K tej sekiri se lahko najde toporišče“, reče Matelić se posmehljaje. „Vzemite mojo Dómico“.

„Vašo Dómico? Kdo je ta Dómica?“

„No, moja hči, osemnajst let stara, lepo izraščena in za gospodinjo kakor nalašč“.

„Koliko daste dote svoji hčeri?“

„Petsto terdih tolarjev“.

„To ni veliko za Matelića!“ zagodernja Čep in izprazne kupico.

„In verh tega še osemsto veder vina najboljšega domačega pridelka“.

„Osemsto veder“, zamermija Čep; „to stori kakih 2500 gold., ako je vino dobro“.

„Cviček ali zavrélica ravno ni“.

„Veste kaj? da ostaneva pri osemsto, dajte svoji hčeri 800 tolarjev, zraven pa 800 veder“.

„Ehe! vi si mérite s preveliko méro; pomislite vendar tudi na dekle“.

„Dvakrat deset je dvajset“, je računal Čep.

„Dómica je živa in delavna stvarca“.

„In pet bi bilo dvajset in pet“.

„Razume tudi gospodarstvo, zná brajde vezati“.

„In še 50 starega“.

„Zná šivati in plesti“.

„Čakajte, vam bom nekaj povedal“, mu Čep seže v besedo. „Dajte verh 500 tolarjev še 1000 veder vina, ako vam je to laglje. Jez bi ravno potreboval 1000 veder, ga imam ravno toliko poslati nekemu tergovcu v Celovec“.

„To mi je preveč, vendar še dodám 50 veder“.

„S temi ne izhajam: 50, 60 in 10 je 70 — jez potrebujem ravno 1000 veder“.

„Pokazati vam, da se ne norčujem“, reče Matelič, „hočem število dopolniti in vam dati 900 veder“.

„Ne, ne bo nič, boter Ive, ne gré; jez moram svojih 1000 veder imeti, kakor ima molitva svoj amen. Ne potezajte se za teh umazanih sto veder; pomislite, da vam ne bo več treba hčeri hrane in obleke dajati; pri tem se leto in dan tudi dokaj prihrani“.

„Jaz bi mislil, 500 tolarjev in 900 veder je tudi nekaj...“

„Ni mogoče. Jaz potrebujem okroglo število“, reče Čep, izprazne kozarec in udari ž njim na mizo v potenje svojih besedi. „Udarite, boter! in prišel bom čez nekoliko dní k vam.“

„Dekle vidit“.

„Vino pokušat, to je pervo. Dekleta so si vse podobne; vaša hči tudi ni drugač. Toraj: Je ali ne?“

„No, ako že po sili morate 1000 veder imeti, naj si bode“, reče Matelič čez nekoliko časa.

„Tako je prav — mož beseda, boter Ive! in zdaj: Mozi ti Bog!“ reče Čep, kteremu je vino že v glavo stopilo, in udari s svojim žmuljem na žmulj Mateličev, da se je vino zlilo po tleh.

In tako je bila med njima „glihenga“ končana; govoriši še nekoliko o pripisovanji in pogodivši se, da bode ženitbeno pismo pri Mateliču spisano, se ločita in gresta vsak po svojih opravkih. (Dal. sl.)

Povabilo.

Namenil sem 24 pesem v natis dati in po slovanskih deželah kolikor mogoče razširiti jih. Cena jim bo 50 nov. krajc. Vabim toraj vse rodoljube, da se naročijo na le-té pesmi; posebno pa prosim prijatelje, vrednike in domorodce, da naročila nabirajo. Kdor nabere 12 naročnikov, dobi en iztis po verhu. Čisti znesek bo slovenščini v podporo, ker mislim darila za zlaganje najboljših pesem izpisati. Naročila pričakujem do konca letošnjega leta.

Senozeče na Notrajskem 8. okt.

Mir. Vilhar.

Dopisi.

Iz Banata 13. okt. F. B. — Žitna cena je sedaj tukaj ta-le: vagán (mecen) pšenice je po 4 gold. do 4 gold. 50 kr., koruze po 3 gold. 60 kr. do 3 gold. 80 kr., reži po 2 gold. 70 kr. do 2 gold. 80 kr., ječmena po 2 gold. do 2 gold. 50 kr., ovsa (zoba) po 1 gold. 40 do 50 kr., napolica (sorsica) pa je po 3 gold. 25 do 50 krajc. Cena je malo po malo poslednji čas zmiraj poskakovala; al berž ko ne bo v vseh Svetih padla; zakaj za gotovo smo slišali, da sila veliko rusovskega in podnavskega žita so mesca avgusta in septembra v Odesi, Galacu in Brajli naložili, ktero bo zlo terlo ceno našega žita.

Iz gorskega Kotara. Zaigralo mi je serce, ko sem potujoč se navratil v gostivno v Ljubljani, misleč: „Opet sam došel k pobratimu Kranjcu“. Al ko na domači pozdrav „Dobro jutro!“ dobim neslani odgovor „Šofens“ — milo mi se učini pri duši; — odkodar sem se sonca nadal, merzli me led udari. Po daljem razpisovanju mogel sem opaziti, da se je onde povsod tujinstvo unelo in da se s tem osobito preobraženost sponaša! Jaz ne tajim istine: „kolikor jezikov znaš, za toliko ljudi veljaš“, al vendar se ne morem zderžati, da bi ne rekel: „Hvali tuji grad, a derži se svoje kolibe“, — pouzdanje in sreča izvira jedino iz iskrenega čutila: „kdor svoje brani in spoštuje, tudi tujega ne psuje“. — Naj priobčim to bratom svojim Kranjcem, da vejo, kako nas žali, da se v beli Ljubljani po ptujcih ali poptujenih domačinih zatiruje mili domači glas in se širi beseda „Šofens-ov“ in „Korschamadinar-jev!“ Turk.

Iz Gargarja na Primorskem. Lepa in prav prijetna je le-ta dolinica 600' nad morjem in z 2000' visokimi hribi obdana, vsa podobna velikemu kotlu. Pa ne samo prijetna, temuč tudi rodovitna je planjava; letos, čeravno je bila moča, prav dobro letino imamo, ker gargarski pregovor se glasi: „Kadar podlaška gora gorí, se gargarski župan smejí“. Fižola imamo letos posebno dosti, turšica je taka, da pod Gorico ji je ni kos; tudi turko (krompir) ne gnjije toliko, kakor pravijo. Le pšenice in ječmena je manj, ker ju je toča pomlatila, ki je na menije (binkoštni praznik) hudo razsajala. Tudi ajda je plenjala, da že davno ne tako. Hvala Bogu, naši kmetje so letos bolj zadovoljni kot preteklega leta. Še marsikaj družega bi imel „Novicam“ povedati noter doli do „Garibaldove polke“, pa raji molčim, dokler ne bom imel kaj bolj veselega. Matevže.

Iz Libelič na Štaj. 13. okt. Ljube „Novice!“ Mnogo lepega in koristnega nam v mile naše slovenske kraje donášate; zategadel Vas vsak, visokoučen gospod in priprost kmetič, rad v roke vzame in čita. Ni ga, morda še tako bornega kraja, kamor bi Ve ne priletete. Tudi v našem, Vam gotovo neznanem kraji, Vas poduka in novín željni kmet z veseljem prebira in se prav kisló derží, če mu o svojem času zaželjenih novín ne donesete. Naj se po tem takem kdo prederzne ziniti ter nam očitati, da Slovenci dremljemo! Sicer nihče za nas ne vé, ker unikraj dereče Drave bivamo; pa vendar-le slovenščina pri nas lepo cvetè, dasi ravno od leve strani vseskozi od Nemcov obdani smo. Kdor mi noče verovati, naj tû sém pride, ter se bo tega do živega prepričal; pridni šolarčki se bodo slovenski odrezovali in mile slovenske pesme prepevali, da bo veselje. Ravno tako se bo prepričal, da nemški tudi nekoliko umemo; zakaj čital bo na potnih kazalih: „Strasse nach Drauburg und Windischgraz“. Sic itur ad astra! V tem ko nam je resnica za slovenščino, jo naši sosedi tam doli v T... ji le takrat govoriti blagovolijo, kadar jih prazni želodec k temu sili. In vendar so bili pohvaljeni v 39. listu, da vsi prav krepko slovenski kramljajo!! Še ni 4 let, kar je neki teržan na Št. Lorensko goro šel krompirja kupovat. Pride do g. župnika, ter jih napól nemški ogovori. Gospod župnik ga barajo, zakaj da slovenski ne govori. Teržan jim napihnen zaverne: „Ih kun nit; dos ist pawerische Sproh, ih obar pin si Purger“. Baha se, da bi rad veliko krompirja nakupil, ker iz njega štirko dela; pa tabart ga vzame le en vagán, — „prazen sod zlo bobni“. Čez nekoliko tednov gré prodajavec krompirja memo hiše gospoda nemškutarja. Zagledavši zunaj blede žensko, jo poprašá: „No, jelite, da ste lepo štirko iz krompirja naredili, ki ste ga pri meni kupili; zakaj nek po drugega ne pridete?“ „Kakošno štirko — odgovorí ženska — svoje prazne želodce smo ž njim enmalo potolazili; Bog dal, da bi ga le več imeli“. Dve leti potem hodi gori imenovani nemškutarški Slovenec vés reven in izstradan od hiše do hiše po Št. Lorenski gori, ter tak gladko slovenski za „ubogajme“ prosi, da se vsi gorjani nad njim čudijo. Pa ne ta sam, temveč vsi teržani

nemščine vaditi je drug pot, so druge knjige in drugi učniki.

(Kon. sl.)

Kratkočasno berilo.

Dve kleti ali konobi.

(Dalje.)

Ko pride Matelić domú, precej pové svoji hčeri, kakošna sreča je čaka, kar je pa Dómico malo malo razveselilo, očeta pa še manj skerbelo.

Kmali se je splazila Dómica za plot hišnega verta, da bi se bila skrivaj izjokala, ker zoperstaviti se svojemu očetu ni upala. Kmali je pa tudi Osip k nji se prikradel in jo tolažil, dasiravno je bil sam tolažbe potreben.

Dva dni sta minula v navadni delavnosti in v tihem žalovanji nesrečnih zaljublencov, ko se pripelja na svojem starem koleseljnu vinski tergovec Čep.

Matelić ga sprejme prijazno in mu pokaže svojo hčer Dómico, kateri je rekel Čep par praznih besed, precej pa vprašal po konobi (keldru).

Matelić se tedaj podá s svojim gostom v konobo, in mu dá pokušati vse svoje vina, pri katerem delu je Čep zares bistro glavo kazal v spoznanji različnih sort in let in v gleštanji vina. Kolikor bolj pa je pokušal, toliko zadovoljniji je bil.

Ko sta načela zadnjo bačvo (sod), se vsedeta k mizici v kotiču, se pogovarjata to in uno, pri bokalu in pijeta tako dolgo za srečno prihodnost, da jima je zdajnost izpred oči izginila in da so morali Matelića nesti v posteljo, Čepa pa na njegov voz, ki ga je domú spravil.

Drugi teden pa je Matelić obiskal svojega prihodnjega zeta na njegovem domu, kjer se je pripetil nazadnje le mali razložek, da zdaj so morali nesti Čepa na posteljo, Matelića pa na voz.

Pa tudi Ovčarić je sklenil, zabraniti svojemu sinu ljubezen njemu toliko zoperno in ravnati ž njim po svoji volji. V pražni obleki se toraj podá neko nedeljo popoldne v bližnjo farno vas, dve uri hodá od terga oddaljeno, kjer je imel več znancov, od katerih je več let kupoval njihov vinski pridelek. Al zdaj ni bilo namenjeno njegovo obiskanje nobenemu teh, ampak neki botri, udovi Barbi Bačvarici, ki je tam imela čuda brajd, veliko posestev brez dolgov in lepo hišo, v kateri je prebivala s svojimi tremi hčerami in svojo družino. Njeno ime „Bačvarica“ se je prilegalo kakor nalašč njenemu životu, ki je neovergljivo pričal, koliko ona poštuje in ceni dobro hrano, — tisto vez, ktera vkup derži dušo in telo.

Starega znanca Ovčarića je sprejela Bačvarica s svojimi hčerami Lorko, Dorko in Florko neizrekljivo prijazno in ljubeznjivo, pa mu po stari navadi natočila iz dobre bačve pri zidu. Akoravno je Ovčarić moral obstati, da najstareja hči Bačvaričina, Lorka, na katero je prav za prav piko imel, nikakor ni bila primerjati Matelićevi Dómici, Dorka in Florka pa da ste ji tako malo podobne, kakor sta si noč in dan, je vendar pri njem mnogo mnogo veljalo Bačvaričino premoženje in marljivo gospodarstvo, ktero se je kazalo povsod in tudi na vedenji deklet in poslov.

Dolgo časa ni mogel nikakor dobiti priložnosti, da bi bil pravil, kje ga čevelj žuli, ker nadepolne hčere Bačvaričine so svoje dobrorejene matere tako malo hotle zapustiti, kakor nerade zapusté mlade piščeta koklo, in ker Lorka, kakor tudi Dorka in Florka so neizrečeno bistroumne glavice razodevale v tem, da so pogovor, ki ga je Ovčarić večkrat nalašč hotel premeniti, da bi vodo napeljal na svoj mlin, vselej spet vjele in s svojo nenavadno berbljavo zgovornostjo dalje predle brez konca in kraja.

Ko je po dolgo terpečem in nadležnem čaknanji nazadnje vendar sam bil z gospodinjo in ko je tudi še prestal dolgočasno hvalo, ktero je péla Bačvarica skopčevemu (koštrunovemu) bedru, ki ga mu je ukazala speči, je bil Ov-

čarić nazadnje vendar tako srečen, da je zasukal pogovor od koštruna na njene hčere, in pri ti priliki je omenil, kako lep par bi bila njegov sin Osip in Lorka.

Bačvarica, ktera je precej uganila, kam pès tace moli, mu to poterdi in reče, da bi res lepo bilo, ako bi se Osip in Lorka vzela. Ko sta potem še dolgo in široko pogovarjala se o doti, bali, prepisovanji in pripisovanji in Bog vé kaj še, in ko sta nazadnje zedinila se v poglavitnih zadevah, obljubi Barba Bačvarica, ga kmali s svojo hčerjo obiskati, da bi reč vpričo Osipa do kraja dognali. Ovčarić se odpravi domú neizrečeno vesel, da je tako dobro opravil kar je hotel.

(Dal. sl.)

Dopisi.

Iz Kastva v Istri. R. . . . k. — V 40. listu „Novic“ v sestavku „iz Reke“ sem bral napačne besede: „Kastavskega žvižgavca bomo imeli letos dovolj“, ktere popraviti je toliko bolj potreba, ker je krivi sodbi očitno, da gospod pisatelj ne pozná ne Kastavščine ne kastavskega vina. V Zametu in tudi drugih kastavskih vaséh kupujejo reški kupci letošnje mlado vino po 10 — 13 gold., lani so ga plačevali po 20 — 22 gold.; „žvižgavec“ se tako drago menda ne kupuje! Ob morji pa ima Kastavščina izverstno vino, okoli Kastva srednje ali dobro; samo severna manja stran hribovska ima žvižgavca, ki je pa v poletni vročini dobra in prijetna pijača. Žal mi je, da je gospod pisatelj dozdej le našega hribovca, in še tega le pozimi, okusil, ter v svoji zmoti nehoté vse kastavsko vino za žvižgavca po belem svetu prodal. Al tū ne veljá pars pro toto! Vprašam nadalje gosp. dopisatelja: kaj vabi ob nedeljah in praznikih reško gospôdo v naš Kastav? Prijetna pot — menda ne; čisti zrak — tega je tudi bliže dovolj: Vabi jih prijetno mesto in kastavsko dobro vino, ker si ga še v kočije za popotnico sabo jemljejo; „žvižgavec“ pa menda še ni tak gospod, da bi se v kočijah vozil! Naj tedaj svet živo resnico zvé, da ima Kastavščina dva dela prav dobrega, in le tretji del slabšega vina, da ga zato tudi vselej lahko in drago prodá.

Iz Gradišča na doljni Ipavi. F. Ž. — „Mravljí je majhno drevo celi svet“. Marsikaka prikazen, ktera bi se v količkaj velikem mestu kot uterjena zvezda v tèmno zračje vsakdanjih dogodkov potopila, je v majhnem selu velika zvezda z metlo. Ravno zato pa gré take prikazni v knjigo selske zgodovine debelo začertati, znancom v spodbudo in slavo. Mislím toraj, da se ne bom nobenemu zameril, ako se prederznem par črtic narisati o slovesnosti, ktero je sedmi dan t. m. naše slovensko Gradišče (v pisavi: „Gradiscutta“!!!) obhajalo. — V tem, ko so mladiči in mladenke po hribih in dolih z brentači in škafi ropotaje, veselja vriskaje in pesme pevaje vinsko tergatev proslavljali, je blagoglasno tonkljanje z visokega turna celi teden novo veselico oznanovalo, dokler se je rožolična zora roženkranske nedelje čez ogromni Nanos povzdignila in dnevu novemu novo podala lepoto. Bila je namreč ta dan nova maša, prva na Gradišču, ktero je zapel novoposvečeni gospod Andrej Žnidarčič, bogoslovec tretjega leta, Gradiškovec po rodu. Kaj in kako se je vse godilo, mi ni treba pisati, ker Slovenci dosti takih praznikov vidijo, samo to pristavim, da je bilo tiste dni tudi nebo svojo moko suknujo začasno sleklo in živo-višnjevi, kraljevski plajšč čez celi obok razpelo, češ, da hoče tudi pri ti priložnosti pokazati, da je sv. cerkev še pod varstvom njegovim. Ta naravska lepota združena s cerkveno je privabila toliko ljudi, mestnih in selskih, na naše Gradišče, da se je vse terlo, dokler se ni solnce nagnilo. Vendar ne daj, da bi nam bilo vse s solncom zašlo in minilo; ostal je spomin, ki serca veže in čase edini. Tudi cerkev noče tega dneva tako kmali pozabiti. Pet precej velikih podobšin, ktere je slavno znani malar gosp. Jožef Tominc, naš domorodec in

Učencov je tretjina iz predmestja in neki celo iz mesta, drugi pa iz okolice; učilnica v prvem razredu je res tako nadeta bila, da so morali dečeci in deklince okoli klopi stati. Izpraševalo se je pametno, odgovarjalo gladko, lepo po knjigah slovensko-nemških; vsak učenec je vedil taisto poved po slovenski in nemški povedati ter njeni pomen razložiti, bodi si Slovenec ali Nемеc, ravno tako gladko je teklo računstvo slovenski pri slovenskih in nemški pri nemških; petja se je mladost tudi prav dobro navadila, peli so nedolžni otročiči kakor angelji pred jagnetovim prestolom; vsej je Slovencu petje prirojeno, zakaj bi ne pel?

Po tem, kar jaz premorem razsoditi, je poduk tako dobro osnovan, kakor se le misliti dá, in taka bi naj bila vsaka predmestna učilnica po sedajšnjih okolnostih, tedaj gotovo vzorna predmestna učilnica. Zato se ni treba čuditi, da pametni gospodje nemški tudi otroke v predmestje pošiljajo se slovenščine učiti. Občna in očitna hvala bodi vam darilo, premili gosp. Ferik, ki tako jasno svojo nalogo umete! Bog nam daj več tako modrih učnikov, nikar mučnikov, kakor jih polne koše imamo! Drugi razred je tudi dobro ustrojen, samo nekoliko preveč šče po tuje zaviti; postavimo: računili bi učenci slovenski naj po domačem, nemški pa po svoje, ker dosti leži tako oboje stane, hitreje se naučijo; vsej vsak otrok v materinščini najleži misli, ne pozabijo tako naglo, in tako le morejo korist žeti pohajaje štiri ali pet let. S tujimi narekbami za naše ljubljenske se ne morem sporazumeti; prava pisava se po takem ne pripravi ter uma ne bistri; to se naj nadalje za slovenske učence opusti. Otroci morajo sami pisati slovenske sestavčice, čijih snovo je treba prveje razložiti in obliko povedati, po kateri se naj ravna; gradivo bodi vselej tako, čegar obseg jim je znan. Na koncu se je v lepem govoru deklica zahvalila za dušne darove, ki so jim se celo leto delili; tekla ji je sladka domača besedica kakor bister potočič po cvetoči tratici. — Tako ste dve učilnici čert ure narazen obe v mariborskih predmestjih različne kakor noč in dan! Treba se je živo truditi, da bodo naše učilnice vse skoz in skoz národne omikavnice, nikar več mučivnice in tujivnice.

Pečaje se s tem neugodnim delom omenim tudi slovenščine na glavni učilnici. Tu ste slovenskemu jeziku dve uri namenjene po razredu; nekoliko se na-nj gleda, pa vendar šče dosle učenci štertega razreda pridši v gimnazijo niso znali vsi slovenski brati; zato se derznemo ponižno poprositi ogledništvo narodnih učilnic, naj se v rečenih dveh urah res slovenščina uči; vsej se tudi letos v gimnazii v prvem razredu vsi učijo, in težavno bi bilo šče le z abecejem početi, napredek drugih bi se zeló oviral. Ukazano je, da se v tej učilnici slovenski uči, pa prigodno pogledavši letos spričevalo nekega slovenskega dečka, ki je privatno skušnjo napravil, sem opazil, da šče vedno predel: „Slovenische Sprache“ ima dolg potez, to je, da se iz tega ni izpitavalo. Tako se godi za ravnateljstva glavne učilnice v Mariboru! V rečnico se posojuje učnik za slovenščino iz glavne učilnice, tedaj je posojivni učnik. O véliki noči se tu iz slovenskega jezika ni izpraševalo pri skušnji, je li na koncu leta, ne vem.

Bravci naših „Novic“ vejo, da smo od visokega popečiteljstva letos razpis dobili z vprašajem, kako bi se dobro v slovenščini in nemščini moglo napredovati. Povedali smo svoje mnenje odkrito ter brez strahú, kakor so ga po priliki „Novice“ v slovenski prestavi razglasile, pa tudi za to posvarilo na laket dolgo dobili, ktero bomo o svoji dobi razglasili. Visoko popečiteljstvo je 9. rožnika določilo, da so vsi slovenski učenci dolžni se svojega jezika učiti (to je že pri nas poprej bilo), da red iz slovenščine ima tako moč na občni red, kakor drugih predmetov (tudi to za nas ni nikaka novost, kar imeniki jasno svedočijo) in da se ne bodo lahko neslovenski učenci upraščali od učenja slovenskega jezika; ravnopravnost! Pravico upraščati je namest-

ništvo zročilo ravnateljstvu. Ime sme vsak po slovenski si pisati, samo v imenike in spričevala se zapiše, kakor je v kerstnem listu. Učniki so razun treh in verskega učnika sami Neslovenci, čeravno naših rojakov dosti po raznih deržavnih pokrajinah životari, smo vendar letos spet namesto svojih tuje dobili. To krivico premišljuje sem ravno zadel na besede Njeg. Veličestva v „Wien. Ztg.“: „Auf den Grundlagen der wahren Freiheit, auf den Grundlagen der Gleichberechtigung aller Völker des Reiches und der Gleichheit aller Staatsbürger vor dem Gesetze wird das Vaterland neu erstehen in alter Grösse, aber in verjüngter Kraft“. Tudi gospod grof Rechberg je 22. kimovca rekel, da naj se vsem narodnostim pravica zgodi in njih terjatve spolnijo. — Preteklo šolsko leto smo naročito napisali v učnem načertu in debelo podbrislali, da se je naš jezik v domači besedi po vseh razredih učil, pa slavnemu ravnateljstvu se je račilo to opazko opustiti, — zakaj pa?

Šče nekaj čudnega. Za kavano pri gledališču plačuje naročnino na „Novice“ nek domorodec, nikar kavanar; nedavno se je zgodilo, da je nekdo iz njih list izderl, kjer je bil konec sestavka „Slovenstvo na Goriškem“ in prvi odlomek: „Potnikove misli in opazke“ itd., drugokrat pa odnesel list. S takim orožjem se borijo naši nasprotniki ali boljše tlačivniki naših svetih pravic; te bitja gotovo ne vedó, kar je v sedmi Božji zapovedi prepovedano. Če vam je na čast, le ponjem; pošten človek pošteno ravna!

Mili slovenski bratje, pokazal sem vam kervave rane, ki mamijo našo narodnost in še grozijo več nastajati ter hujše skeleti, ako se jim s krepkim zdravilom ne pomore, da se učinjene posušijo, nove pa več ne urezavajo. Odsle nam gerdi kampuš ne sme več lipe podjedati; paziti hočemo na svoje sveto blago, na svojo narodnost. Delajmo krepko in neprestrašeno na domačem vertu, naslanjajmo se na postavnost; krivica in nepostavnost se mora zrušiti, prepasti, razdreti.

Zdravo, prijazni Maribor! srečno, mili slovenski prijatelji in tovarši! Bog daj, da minujo spletke, ki tlačijo pravice narodnega jezika v šolah naših! R. B.

Kratkočasno berilo.

Dve kleti ali konobi.

(Dalje.)

Sledeči dan zvečer, ko je sam s sinom v hiši sedel, mu pové, da mu je nevesto snubil in da je dobil zadovoljen odgovor. Osip zbledi in reče, da ga nič kaj ne mika oženiti se.

„E, kaj“, odgovori Ovčarić, „tu se ne vpraša, ali te mika ali ne; dosti, da se ti ponuja nevesta z lepo doto; tega ni treba dolgo premišljevat. Te dni bo Bačvarica se enkrat sém dopeljala s svojo hčerjo, ogledat tebe in naše pohištvo; zato ti svetujem, da se kolikor ti je moč lepo napraviš in da se do nju tako spodobno obnašaš, kolikor je le moč, ako hočeš, da ti ne razbijem rok in nog in — Bog!“

Osip se je ravno tako malo, kakor Dómica, prederznil ustavljeni se svojemu očetu in gré obupajoč iz hiše, da bi mogel pod milim nebom prepustiti se svoji veliki žalosti.

Vzdigajoči se vihár je popolnoma zlagal se z nemirom njegovega serca. Oči njegove so se veselile pogubonosnih oblakov, ki so vzdigavali se nad vinogradi, in njegovim ušesom je bilo preprijetno poslušati gromenje zmirom glasneje in vdarjanje treskov, katerim je pravil in tožil svojo serčno žalost. Truden od žalovanja in notranjega nepokoja se podá nazaj v hišo in se verže na posteljo, ko je vihár najhuje razsajal od zunaj. Kakor s škafa je dež lil in kakor v potokih se je valila voda po ulicah, grom je razsajal v polni serditosti in blisk za bliskom razširjal dnevno svetlost po okolici vsi. — V vsaki hiši je luč gorela v kotu pred razpelom in vsaka gospodinja je imela žegnano oljko prižgano na ognjišču. Strahovito tedaj udari strela v po-

slopje sovražnih sosedov in omamljajoč grom zadoni, da je vsak mislil, tresk je vse pokončal.

V najsmušeniši opravi, ki se more misliti, so prileteli kakor na udarec Matelić in Ovčarić, Dómica in Osip, véliki hlapec in mala dekla, vsi fantje in dekleta vèn iz sobe in spavnice, iz skednja in staje pod nemilo nebo, otet se pogina, ne pazeč na ploho, ki je lila šumeče na njihove glave. Z zaspanimi očmi in trepetaje na vseh udih so potlej stali, kakor živi žlebovi pred hišama in zijali proti njunima verhoma, boječi se, da bo sedaj in sedaj pokazal se ognjeni petelin na strehi. Al ni bilo ne dima ne plamena, in malo za tem sta jih prisilila mraz in dež, podati se nazaj vsak na svoje mesto.

Zdelo se je vendar, kakor bi bil vihar z unim svojim strahovitim treskom vso moč zgubil in dospel do najvišje stopnje: dežuje le malo še, grom potihuje, kakor pes, ki ga je gospodar ozmerjal, oblaki se razgubé, voda uteče, in ljudje nekoliko oserčeni so si sedaj upali z lojenicami in svetilniki vse preiskati, da bi našli škodo, ki jo je strela storila; al v svoje preveliko začudenje niso mogli najti ne najmanjšega sledú.

Ko sta drugi dan odperla kramar Jurkin svojo štacuno in mesar Kolarić svojo mesnico, je bilo na obeh mestih čuda govorice o viharji in njegovih nasledkih. Večina kupcov, ki so prihajali v mesnico, so stermeli, da silni tresk ni vžgal nikjer. Mesar Kolarić je pa terdovratno terdil, da je strela udarila pri Mateliću ali pa pri Ovčariću in tudi zapalila, toda samo notri v poslopji je gorelo in ogenj so precej pogasili; poškodovanec pa je to reč tajil in skrival, zato da bi se sosed ne mogel veseliti njegove škode, ki mu je zmiraj želi. Al v kljub vsemu terjenju in v kljub vsemu poznejemu preiskovanju ni mogel ne Matelić ne Ovčarić rešiti zastavice čudovitega treska.

Vendar ta zgodba ni bila brez posebnega upliža na osodo zaljubljenecov, kakor bomo kmalo vidili.

Od tega večera sta se Ovčarić in njegov sin zmiraj bolj pisano gledala. Oče se je obnašal proti Osipu zmiraj neprijazniši in ostreji, Osip nasproti je vedno bolj kljuboval in se kujal.

V tem se je približal dan Dómićine zaroke; Čep je imel priti k Mateliću. Pri Mateliću je bilo toraj vse živo in gibčno. Že od ranega jutra so čistili in snažili; hlapci in dekleta so letali iz sobe v sobo in so se zdeli tako nepokojni in nepočakljivi, kakor njihov gospodar, ki je zmirom k vratam hodil gledat, kdaj bo prišel leni ženin. Dómica je pa v svoji samotni izbici z objokanimi očmi pričakovala hude ure.

Vse drugače je bilo pri Ovčariću. Ta je namreč zvedil od vélikega hlapca Markota, da je Osip sklenil v svojem obupanji, pobegniti jo, in da je zato že vkup zvezal svoje kopita. Precej časa šeta z rokama na herbtu gori in doli. Nazadnje je bilo viditi, da je nekaj sklenil. Naročivši nekaj vélikemu hlapcu Markotu pokliče sina k sebi in mu ukaže, ž njim iti v klet.

Pridši v klet (kelder), prižgé Ovčarić lešarbo stoječo na praznem sodu, pa reče Osipu: „Kakor slišim praviti, se ti meša v tvoji butici; ti misliš pobegniti; al jaz ti bom to zabranil. V ti kletti ostaneš zapert tako dolgo, dokler se ti možgani ne poravnajo“.

S temi besedami zapusti oče sina, ga ne pogleda več in zaklene vrata za sabo. Osip dolgo stoji vès omamljen in sterma gleda v berlečo luč, ki je njegovo ječo le za silo razsvetljevala.

Nazadnje se vendar zavé; al jeza in serditost nad tako sramotnim ravnanjem ste mu zavrele kerv.

Ta hip morebiti je Dómićina zaroka; ta hip morda je prodana ona vinskemu mehu, ta trenutek morebiti se ji prilizuje — in Osip tega ne more braniti ter je kakor norec ali hudodelnik zapert v tamni ječi!

Zastonj leta k vratam, kliče očeta in pôsle, žuga od-

preti čepe vsem sodom in izpustiti vse vino; zastonj terka in razbija kakor norec po vratih in jih stresa, kakor ulovljen lev svojo kletko. Zapah in ključavnica se smejata jezi njegovu.

Utruden se vleže na škopnik slame, ki jo je zraven praznega sode, kjer je luč gorela, za-nj pripravil véliki hlapec Marko; dolgo časa tako ostane v tihem tuhtanji in stotere misli se mu križajo v glavi, kako bi se osvobodil; toda izmisliti ni mogel ničesa.

Nazadnje se pomiri, kljubovanje sopet izbujeno zaduši, kakor gost pepel, plamen strasti njegove.

Čez nekoliko časa se vzdigne počasi, vzame lešarbo in pregleduje prostorno klet brez namena. Trebušasti, z železnimi obroči nabiti hrastovi sodi, ki so bili poredoma postavljeni, kakor vojaki v versti, so metali svojo orjaško senco na slabo razsvetljene bližnje in daljne stene. Zdelo se je samotnemu Osipu, kakor da bi podzemeljske pošasti postopale okoli njega v nerazločnih podobah. Vse je bilo tiho kakor v grobu; skoro ga je groza popadla.

Zdaj se približa steni, ki je Matelićevo klet ločila od kleti njegovega očeta.

Nehoté in nevedoma vzdigne lešarbo, da je vsa njena svetlost padala na mokro steno. Svete nebesa! kaj ugleda tukaj? — Misli, da se mu sanja; z roko si tare oči in potlej še enkrat tje posveti, stopi potem bliže k steni, da bi vse bolje vidil.

Stena je bila od verha do dna počena in je imela tako veliko poklino, da se je človek brez truda skozi splaziti mogel. Zdaj je bila hipoma rešena zastavica strahovitega treska. Strela je očividno strop ali obok prederla, raztergala steno od verha do tál in se zgubila v zemlji, ne storivši nobene druge škode. Da pa pri preiskovanju niso našli pokline, je bil kriv steber, ki je stal blizo nje in jo zakrival očem, ako še ni prav do nje prišel.

Precej se spravi preko peska in persti, in se splazi skozi luknjo v Matelićevo klet. Tudi ta klet je bila jako prostorna in dobro obokana, s stopnicami precej poškodovanimi in na verhu njih so bile težke železne vrata. Tik samih sten so stale tudi tukaj velike okroglotrebušne bačve, kakor v konobi Osipovega očeta, in tukaj kakor tam ga je obdajala enaka samota in tema, pa tudi tû je steber zakrival luknjo, da je ni bilo viditi drugač kakor od blizo.

Hipoma pride Osipu na pamet, da Dómica navadno sama hodi zvečer po vino za očeta, in tiho upanje ga sprelé, katero je pa, kakor luč brez olja, precej spet ugasnilo, ko se domisli, da je danes dan Dómićine zaroke in torej ne more upati njenega prihoda. Toliko gotoveje pa je bilo misliti, da bodo pôsli prihajali v klet po vino za njemu toliko zoperno slovesnost; le sam s sabo se ni mogel zediniti, ali bi se tem pokazal ali skril.

Minulo je precej časa med tem razmišljanjem, poslednjič pa sklene, zapustiti začasno ptujo posest in na očetovo zemljo nazaj se splaziti — vsled pravila, da je čakajoča politika včas najbolja. (Dal. sl.)

Dopisi.

Iz Zagreba 27. oktobra. K. Ž. — Danes imam polno torbo vsakorsnih reči. Naj mi nihče ne zameri, ako jih vse na en nereden kup izsipljem; po svojem bitji so tako različne, da ni mogoče vseh v en kalup zliti. Pervo je, da Vam povem, carski diplom od 20. oktobra tukaj ni bil ravno prenadušeno sprejet; res je, da prostovoljna je bila razsvetljava mesta, da vojaška banda je igrala, ljudje so popevali in klicali po ulicah: „Živio naš kralj! — ustav! — domovina! — narodnost! — ban!“ itd., al od superlativa je nadušenje vendar daleč bilo, mislim, da zato, ker naše stanje še ni popolnoma določeno in Horvatje, Slavonci in Serbje še ne vejo, pri čem da so. To je napravil tisti stavek v diplomu, po katerem imajo deželni zbori v Zagrebu in

novati. Kdor je marljivo pazil na napredovanje našega književnoga jezika, — uzemimo samo zadnjih deset let — mora priznati, da se je več oblik i celo več čisto hrvatsko-srbkih izrazov, za ktere i mi svoje osobite imamo, u našem slovstvu uže tako udomačilo, da jih celo protivniki približanja brez pomislika rabiju. Nova škola je tedaj, akoravno še nejaka, ipak u mnogih stvarih protivnike uže u vlak uzela. Približanjem slovenščine hrvaško-srbščini pospešivali budemo i dostignutje občega slovanskoga književnika. Bezumno bi pa bilo roke križem djati i bezskrbno čakati na obče slovanski književnik, da pride iz meseca doli ali od kod drugod! — Veliki narodi imaju veliko slovstvo, to je stara resnica, ki do sada, kolikor nam je zgodovina človečkoga roda znana, nasprotja nima, da bi naime mali narodi veliko slovstvo imeli. Mi Slovenci smo majhen narod, to je tudi resnica, i zato je tudi naše slovstvo malo, i bude malo ostalo, dok bude u sadanjem ozkem kolovozu napredovalo. Da pa bude mnogo večje, je treba, da se naš književni jezik hrvatsko-srbskomu bliža i sicer sistematično bliže i bliže — se vé da sprva le malo po malo, dok se pot ne ogladi. Nobeden pa naj ne pozabi, da vsaki začetek je težak.

Stari pregovor je, da vsaka slika ima svoju priliku. Tako smo mi Slovenci s svojimi dandanašnjimi slovstvenimi zadevami slični malomu gospodaru. Veliki gospodar — ta naj bude prilika unomu — ima zmirom i vsega zadostu. mu ravno morebiti eno ali drugo leto ta ali uni pridelek. Da ne obrodi, ima pa u čem drugem nadomestek. Tega vse spoštuje, vse ga hvale i časti, dasiravno morebiti velikokrat marsikteru stvar celo napak ali na glavu postavi. Mali gospodar — mislimo si ga suseda velikomu — je sicer umen, previden, delaven od zere do mraka; tudi njega svet spoštuje, al zraven tudi — pomiluje, ker si v kljub svojega celoga truda vendar na noge ne pomaga. Njegovo malo zemljišče, da je še tako dobro obdelano, ne more toliko priroditi, kolikor potrebuje vsako leto za preživitek. Vseh vrst poljskih semen naseje i ne peduja zemlje praznega ne pustí, al kakovi su nasledki? Ena rastlina drugu senči, ena drugu duši, ena drugi sok spodserkava i nazadnje začinjaju vse bledeti, tako da v času zoritve nobena zdravoga sadu ne prirodi. Akoravno ta mali gospodar se ponaša, da je umen, da po najboljih skušnjah i gospodarstvenih knjigah ravna, vendar s časom sprevidi i spozná, da gospodarstvo le nazaj gré i ne naprej. Spremišljavati začne sém ter tjé, na kaki način bi moč bilo sebe i posestvo rešiti, da u ptuje roke ne zapade. Kaj iztuhta? Tole: K susedu gré, ter se ž njim pogovori i pogodi, da obadva vsak svoje gospodarenje zedinita u eno i konec leta vsak svoj primeren del prirodnokv vzameta, s kterimi se obadva pošteno prizivita, poedinci bi pa obadva stradala bila. Ergo!

Kdor še sadaj ne uvidi velike koristi i silne potrebe približanja slovenščine hr. srbščini, je bolj slep kakor tisti, ki ima ježevu kožu prek oči. Slovenski pisatelji, ki sada vidiju, da pri slovenskem knjigopisanju ni za živeti, ni za umreti, i le preradi svoje pero ptujstvu zaudinjaju, budu se domače reči poprijeli i ne prisiljeni renegati biti. I koliko je takih! Od ktere koli strani se ta reč razmišljava, povsod se le potreba i korist vidi. To približavanje našega književnoga jezika moramo pa skoro udelotvoriti. Ovidi pravi:

„— eunt anni more fluentis aquae.

Nec, quae praeteriit, cursu revocabitur unda:

Nec, quae praeteriit, hora redire potest.

Uterdum est aetate cito pede labitur aetas:

Nec bona tam sequitur, quam prima fuit“.

Čas nas ne sme prehiteti! Pred vsem je pa treba, da znaju saj naši pisatelji temeljito hr. srbsko narečje. Večina mislim, da ga uže zná. O cirilskom pravopisu namesto latinskoga čem molčati; ta gré najprvo Hrvatom u skrb. Kolikor sam ja zmožen stvari motriti, se mi dozdeva, da

hrvatski pisatelji zmiraj bolj spoznavaju važnost cirilice i da čas morebiti ni već daleko, da se ga budu resno poprijeli. Mi Slovenci potem ne smemo i nemoremo zaostati.

Rad bi se še dalje pri tem predmetu mudil, pa mislim, da bude še dosta prilike zato. Tedaj dalje k drugim našim potrebam i nazaj k navadni slovenščini. (Dal. sl.)

Jezikoslovne reči.

O notranjskih opetovavnih glagolih.

Kdor je po Notranjskem, posebno po Pivki ali po bištriški dolini potoval, je slišal neke čudne glagole, kterih precej morebiti še razumel ni. To so opetovavni glagoli s končnico „evati“. Če pa to reč malo bolj natanko premislimo, bomo berž vidili in se prepričali, da ti glagoli niso kaka slovniška nepravilnost, temuč da se popolnoma s šesto formo ujemajo in da so 6. razred glagola s končnico „evati“, „evam“ namesti „ovati“, „ujem“ ali „avati“, „avam“. Tako pravi Bistričan vedno „vojskevati“ — „evam“ in „vojskujem“ in „zdhavati“, „zdhavam“. — Ti glagoli so ravno tako frekventativni, kakor pravilni glagoli 6. reda. Na pr. „kadar se vojšak vojskeva, mora na golih tleh leževati“. Prihajajo pa tudi, kakor navadni, iz 5. forme, ako se ati-am v evati-evam spreminja, na pr. „bahati, bahevati; prašati, praševati; igrati, igrevati; pisati, pisevati. Paziti se pa mora pri sprezanji ali premenu v opetovavne na sledeče:

1. Le sastavlja se predlogi se morejo pri navadnem prestavljanji iz 5. v 6. red glagoli v frekventativne spreminjati, na pr. pisati — pišem, dopisovati — dopisujem, priterkovati, priterkujem itd. Notranjec pa tudi ne sastavljene glagole v opetovavne spreza, tako bo vsak rekel: „piseva brat iz mesta prijatlu. Mati skozi okno gledava, ko sina iz šole pričakeva (ali čakeva)“. Tako tudi pravi Notranjec: „Sestra bereva v gojzdu jagode“; Gorevec pa bi le „nabira“ ali „nabiruje“ rekel.

2. Tudi taki glagoli, kteri niso po drugih krajih Slovenskega nikdar opetovavni, se tukaj s končnico „evati“ za opetovavne rabiju. Glagol skubsti — skubem, berem — brati (legere), mleti — meljem, dišati — dišim itd. se na Notranjskem pogostoma opetavati sliši: „skubevati, berevati, meljevati; jedevati (zu essen pflegen), pivati in spevati celó sem večkrat že slišal.

3. Teško je določiti, kdaj se ima g v ž, s v š, ck v č, sk v š ali šč spreminjati, ker včasih se spreminja, včasih pa po nobeni ceni ne, včasih se pa rabi oboje, na pr. „Lagati — lageva; stergati — stergeva“ in pri družih ostajajo tihnice g, c, s. — „Brisati“ ima „briševati“ „kositi“ — „koševati“. — „Klicati“ se po navadi le „klicevati“ sliši. Vendar smemo reči, da ostajajo v korenini tihnice večidel nespremenjene.

Povedal sem ti, dragi bravec, kolikor v ti reči vem, ker tudi v tem se lahko vidi bogastvo in gibčnost našega milega jezika. Naj nam še kdo drugi o tem kaj naznani; zvedeni možje naj pa sodijo, ako je prav, da se to v pismeni jezik vpelja ali ne. J. Bile.

Kratkočasno berilo.

Dve kleti ali konobi.

(Dalje.)

V tem, ko se je to godilo v kletih, se pripelje oprasena kmečka kočija po gerdi poti proti tergu in se oberne k sovražnima sosedoma. Matelić skoči na vrat na nos iz hiše, ker je mislil, da se nihče drug ne pelja, kakor ženin že davnej pričakovani; al zmotil se je. Kočija je ostala pri njegovem sosedu Ovčariću: bila je Bačvarica in njena hči, ktere ste se po obljudi pripeljale vidit Osipa.

Ovčarić se ni nadjal teh gostov, in ji je nekako pre-

strašen sprejel, kar je Bačvarica precej zapazila. Na njino vprašanje po Osipu odgovori Ovčarić, da ima neko zelo potrebno opravilo v kleti, da bo pa berž berž prišel.

Ker vdovec Ovčarić ni imel nobenega, ki bi bil namesto njega pri Bačvarici ostal, je mislil in mislil, kako bi mogel svoje goste spodobno zapustiti in iti po Osipa. Poslednjič si izmislil, Bačvaričine peljati pred hišo na vert, da bi ga tukaj malo časa same počakale, dokler ne pride z Osipom nazaj.

Botra Bačvarica in Lorka niste mogle zapopasti čudnega obnašanja Ovčarićevega in zakaj da Osipa od nikodar ni. Ugibaje to in uno se sprehajate kakor dva žandarja po vertu gori in doli tako dolgo, dokler je le dopuščala debelost Bačvaričina. Ko jo pa dolgo sprehajanje utruji, se vsedete na klop. Zastonj je Lorka pričakovala Osipa, njena mati pa telečje pečenke; namesto nju pride zaspanec, in ji posuje z makovim semenom, da kmalo za tem je bilo slišati tistih malo prijetnih glasov, ki jih v vsakdanjem življenju „smèrcanje“ imenujemo.

Osip, ko smo ga zapustili, je spet šel v klet svojega očeta, se vleže na otep zraven soda, zijá neprestano proti luknji v zid, kakor nekdanji vitez Togenburški na samostansko okno svoje drage, in čaka in čaka vès zamišljen, kako se bo izmotala ta reč.

Kar se mu dozdeva, da sliši ropotanje v sosedovi konobi. Berzo tava k luknji in posluša. V resnici sliši vrata se odpirati. Zdaj se pomoli skozi luknjo in kakor od nebeškega ognja se čuti prešinjena: bila je Dómica, kolikor je je bilo od nog do glave; v levi roki je nesla svečo, v desni pa je držala verč za kljuko. Navzet veselja in radosti smukne Osip skozi luknjo nji naproti.

Od ropotanja, ki ga je napravil Osip, vsa prestrašena pogleda Dómica kviško, in komaj zapazi v tmíni neznano osebo, ko strašno zavpije in od sebe verže svečo in verč. Osip pa v tem hipu objame deklico skoraj omedljeno in šeptá: „Tiho, za Božjo voljo, tiho, molči!“ Toda Dómica ne posluša opomina in vpíje, kolikor ji more na vse gèrlo.

„Kaj me ne poznaš?“ jo vpraša Osip glasneje. „Saj sem Osip; ne upij vendar, kakor bi bila obsedena!“

„Osip? Ti si? — spregovori Dómica. „Oh, kako sem se te ustrašila, da trepečem kakor šiba!“

„Le mene se primi in derži“ — reče Osip — „bo precej dobro. Najpred morava tvojo svečo prižgati tam-le na lešarbi“. Potem je poiskal svečo na tleh. Ko jo najde, prime Dómico za roko.

„Vsi Božji svetniki!“ — upraša Dómica — „kako si prišel ti v našo konobo?“

„Skozi to-le luknjo“ — ji Osip odgovori in jo peljá za steber.

„Bog pomagaj“ — vzdihne Dómica — „saj se je zrušila skoraj vsa stena!“

„To je storila unidan tista strahovita strela, ki nas je vse tako omamila.“

„Pa po kaj si prišel v tako nenavadnem času lesèm?“

„Jaz?“ — dostavi Osip nekoliko zmotljen — „za kaj — po koga sem prišel? Jaz sem tukaj — zapert.“

„Zapert?!“ — zavpije Dómica — „saj vendar nisi kradel?“

„Kaj ti na misel ne pride!“

„Tako so se pa vrata same za tabo zaklenile?“

„Tudi ne; da boš vedila: oče so me zaperli, ker sem hotel pobegniti, zakaj brez tebe tukaj za-me ni več ostanka bilo. Vendar pojdiva, da tvojo svečo spet prižgem. — Blisk! zdaj mi pa še sveča doli pade!“

Ko je svečo spet našel, spet pritava k Dómici, jo skerbno peljá k luknji in ji pomaga skoz njo. Zdaj sta prišla v Ovčarićevo klet, Osip prižgè svečo in jo postavi na sodec zraven lešarbe.

„No, zdaj mi pa povej: kako je to, da danes — na dan svoje zaroke prideš po vina?“

„Zato, ker gerdega Čepa ni bilo.“

„Kaj? Ni ga bilo?“ — vpraša Osip.

„Ne, Bogu hvala!“ dostavi Dómica.

„Ali tudi nič ni dal vediti, zakaj ne pride?“

„Še ziniil ni. Jaz ne vem, zakaj ga ni; drago bi mi bilo, da bi ga ne bilo do sodnega dné. Tudi oče ne morejo uganiti te čudne zastavice; gotovo so že več ko stokrat po njem zijali skozi vrata in okna, pa zmiraj zastonj.“

„Čuj!“ — reče Osip tiho — „dozdeva se mi, da nekdo gré v vašo konobo.“

„Bog pravični!“ — izdihne Dómica.

„Tiho, le tiho! steber zakriva lukujo in ne dá odtod nič svetlobe tjè. Pojdiva bliže in poslušajva!“ Po teh besedah se bližata luknji in lukata v Matelićevo klet. — Osip se ni motel, ker precej za tem so se odperle vrata in čez prag stopi dekla z lučjo.

„To je naša Marica“ — šepeta Dómica.

Dekla se pripogne, dene desno roko nad oči, da bi bolje vidila, in zakliče: „Dómica! oj Dómica!“

„Klič me!“

„Tiho!“

„Nič ni ne slišati ne viditi“ — reče dekla sama sebi.

„No, to je vendar čudna vetrenost! Zdaj je že spet gori letela in vrata do kraja odperle pustila. Da, ljuba mladost!“ To izgovorivši spet izgine iz konobe, zaderleskne vrata za sabo in jih s ključem zaklene.

„Bog in vsi svetniki! Zdaj je pa še mene notri zaperla!“ — prestrašena zavpije Dómica. „Kaj bo iz tega?“

„Da, sam ne vem, kaj bo“ — odgovori Osip ne manje prestrašen.

„Ako oče zvedó, da sem bila tukaj sama s tabo, me bojo umorili.“

„Se ne smemo zmiraj najhujega bati“ — jo tolaži Osip; „moramo tudi nekoliko zanašati se na dobro srečo in Božjo previdnost, ktera skerbi za ljudi.“

„Ne, ne; ko bi se to zvedilo po tergu, kakošna sramota!“

„Kaj moreva midva za to? Saj nisva nalaš tú se sošla; zoper najino voljo so naji zaperli, so naji popolnoma k temu prisilili. Toraj naj si bode karkoli hoče, naji ne more nihče obdolževati. Vsedi se zdaj tú k meni in misliva, kaj nama je početi, da bi naji nikdar več ne ločili, ker gotovo si že slišala, da tudi mene hočejo oče po sili oženiti.“

„Kako, tudi tebe?“ — prepadeno vpraša Dómica.

„Da! in sicer z Bačvaričino hčerjo.“

„Z nečimerno napuhnjeno Dorko?“

„Ne, ne!“

„Ali z lesičasto, rudečevlaso, sitno Florko?“

„Tudi ne, ampak z Lorko.“

„Z tisto zijalosto gosko z vodenimi očmi?“

„Da, s tisto.“

„Kteri se zeha ves dan, ako vedno ne jé?“

„Da, ravno tista je.“

„S tisto neumno, bedasto dečlino, ki si za vsakega fantelina vrat lomi!“

„Da, da, ravno s tisto sovo.“

„Na, mi pa vendar bolj dopadete Dorka in Florka, ker po pravici se more vendar od obeh reči, da ste prav za prav...“

„Pustiva Dorko in Florko in še Lorko naverh. Jez ne vzamem ne perve, ne druge, ne tretje. Da bi se le še ti znebila in odkrižala unega vinskega meha: to mi je največja skerb!“

„In mene, mene še le! Oh, kakor kamen mi leži na sercu! Samo ko bi vedila, kaj mi je početi? Očetu se ne upam ustavljati se.“

„Zakaj ne? Ti bi imela popolnoma pravico do tega, ker očitna je krivica nemarnemu Čepu te na vrat privezati.“

„In verh tega takemu krofcu.“

„Torej poskusi enkrat.“

„Ne gré, se tako bojim očeta, da vpricho njega ne morem ziniti ne besedice ustavljanja.“

„Veš kaj? Povej Čepu prosto in odkritoserčno resnico pod nos. Reci mu, da ga ne moreš viditi, da se ti gnjusi, kakor hrastova žaba, da ga čertiš in zaničuješ iz globočine serca, da mu boš še pred poroko izkopala oči in da ga boš po poroki goljufala pri vsaki prigradbi; reci mu, da boš . . . .“

„Oh, to vse nič ni, ker pri vsem tem bi on očetu me tožil in potlej bi morala, sirota! dvakrat poplačati in nič ne bi pomagalo. Edino sredstvo, odkrižati se njega, bi bilo . . . .“

„Edino sredstvo? Govori, katero?“

„Bi bilo, ko bi Čep . . . .“

„Čuj!“ — jo hipoma ustavi Osip — „nekdo gré v našo klet.“

„Joh meni! Po meni je!“

„Le berzo za uni sodec; že ključ rožlja.“ (Dal. sl.)

Sreče zvonček.

Po Seidl-nu poslovenil France Zakrajšek.

Pred sebe k smertni postelji pokliče kralj sinú
In primši ga za roke svoj tron pokaže mu:
„Moj sin — mu rahlo reče — glej! to ti zapustim;
Al dobro prej zapomni, kar zdaj ti govorim!“

„Ti meniš pač, da zemlja veselja dom je nam;
Moj sin! ni taka, ugasni že zdaj lažnjivi plam.
Nezgod je mera vedro; al sreče kaplja, znaj!
Od sto jaz komaj veder dve kaplji dam nazaj.“

To reče kralj in umerje. — Razumel sin ga ni,
Ker svet ta raj pomladni, poln rož se njemu zdí;
Smehlja se na prestolu, češ, skazal jasno bo,
Kak prazne te besede in neresnične so.

In ravno nad dvorano, kjer sklepe kuje smel,
Kjer spi in pri obedih gostuje se vesel,
Nad streho glasen zvonček obesit dá ohol,
Ki zazvoni, ko rahlo za verv le prime zdol.

Potegnil pa jo bode (deželi to pové)
Vsakikrat, ko srečno, prav srečno bo sercé;
In permaruha! misli, še dan ne bode všel,
Da zvon po vsej pravici bi ta ne dal glasú.

In dan za dnevom sije, na čelu rožni žar;
Al ko se zvečerijo, veselja nič ni kar;
Po vervi sega večkrat, ako se mu svetí —
Presune pa ga nekaj, ne tika se vervi.

Enkrat vtopljen v slasti prijateljstva gré tjé:
„Naj zvejo vsi, zakličé, kak srečno je sarcé!“
Kar sluga, glej! prisoplje v očesih vés solzav:
„„Oj zvedi, tvoj prijatelj te je — te je izdal!““

Enkrat se vstopi k vervi ljubezni vés pijan:
„To moram oznaniti, oj sreča! srečni dan!“
Kar bleđi pôsel pride, ki zbečan dé in plah:
„„Gospod, ni več zvestobe, tud' kralje bodi strah!““

To zguba ni velika; saj kralj je slavnoznan,
Denarja ima na kupe in pa mogočno dlan,
Še ima cvetne polja in paš zeleni tlak,
Pri svojih pridne roke, nad sabo Božji zrak!

Naslonjen kralj na okno dolj gleda, sém ter tjé
Misleč: „Te hiše, sela so v meni srečne vse!“
Tú zdetja unet zvonit on hoče, kar — oj strah!
Se ljudstvo not udere, pred-nj se verže v prah:

„Gospod, al vidiš unkraj požar in dim puhteč?
Goré kolibe naše, blešči sosedni meč!“

„„Ha, roparji prederzni!““ serdito kralj ceptá,
Ter sablja, ne pa zvonček, nad vrage zarožljá.

Že sivolas prihaja in slab od žalosti,
Na strehi hiše svoje pa — zvonček le molčí.
Če tud' ga kdaj uname veselja hipni zor,
Obesenega zvončka se več ne spomni skor.

Al ko umiraje starček sloni ob stolu tih,
Pred oknom, čuj! odmeva zdaj jok in bridki zdih.
„Čmu to? — prijatla vpraša — povej mi, o povej!“
„„Pustiš jih, oče mili, — tvoj ljud je dolj, poglej!““

„Le not! — Tedaj me ljub'jo? Prijazni so mi b'li?“
„„Za tvoje bi življenje razlili svojo kri!““
In rahlo že se trudi v dvorano star in mlad,
Da slehern blagoslovi, ga vidi še enkrat.

„Kaj? ljub'te me, otroci?“ „„Da!““ priča solzni mig;
To vidši kralj se dvigne, smehlja se ko svetnik,
Pogled oberne k Bogu, po vervi seže nem.
In žvenk! — zazvoni vprvo — ter obledi potem.

Dopisi.

Iz Zagreba 2. nov. A. K. — Dušni dan opominja ljudi mertvih rojakov znancov in prijateljev, naj živi človek še tako nečimerno; kadar zasliši milo peti zvon, se spomni vernih duš, se zavé ter pomisli: tudi meni, kadar mi bodo trohuele kosti v hladnem grobu, bodo zvonili, kakor zvonijo danes našim prednikom. Po mestih imajo navado, kititi grobove in prižigati luči mertvim žlahtnikom. Malokteri grob je brez luči, in če je kateri, se lahko vé, da nima žive duše na svetu, ktera bi se ga spomnila in zmolila en oče naš za njegovo dušo. Z žalostjo je zapazil v pretečenih letih marsikteri rodoljub, da spominek slavnega pesnika St. Vraza in pa spominek 29. julija 1845 od madžarske sile pobitih domorodcev v tami žaluje, v tem, ko so drugi grobovi sjajno razsvitljeni. Ali kako se je letos vse spremenilo! Silna gnječa ljudstva se je terla okoli omenjenih spomenikov ter je občudovala krasne naprave tu in tam. Trobojne lučice so migljale na grobu padših žertev, baklje so bile nasajene na vsakem kraji, tudi černe zastave, in transparent se je svetil z napisom: „Padšim na uspomenu od mladeži zagrebačke“. Na grobu spijoči lev je bil prepleten s trobarvnimi traki in dragocenimi vencí. Gerb horvatsko-slavonsko-dalmatinski pod ogersko krono je povikšaval napravo. Ravno tako nališpan je bil Vrazov grob; genij je deržal nad grobom okinčano liro in napis se je glasil: „Posvetjeno od hrvatske mladeži. Vidilo se je tudi tukaj, da počimlje horvatska mladež čedalje bolj spoštovati zasluge svojih prednikov in mučenikov narodnosti.

Na Reki 30. okt. — Gospod dopisnik iz Kastve me je v 40. broji „Novic“ ostro zavernil, da priimek „žvižgavec“ na noben način kastavskemu vinu se ne prisposodi, zato ker se nekatere kastavske vina drago prodajajo itd. — Na to gospodu dopisniku in vsem bravcom „Novic“ odgovorim, da nisem mislil kastavskih vin v svojem sestavku obrekovati, in da moj namen nikoli ni bil, koga očitno razžaliti, ker vselej rad dam vsakemu svoje. Priimka pa, ktereга sem gori omenil, nisem jez v svoji glavi skoval, ampak sem ga od Rečanov večkrat slišal. Zakaj to? ne vém; menda zato, ker so kastavske vina, čeravno na nekterih krajih dobre, od reškega vina vendar slabejše, in ker naše vinske mušice le za „domačim“ vinom gibljejo, akoravno je tujega dobrega za nižjo ceno dobiti. Saj marburžkemu, ptujškemu, posebno pa haložkemu vinu tudi ni prigovora, ki bi se z najboljšim kastavskim sporediti moglo; al Rečanom le „domače“ bolj diši in zato so ga tudi „zelenec“ imenovali. Pa mislim, da mi zato noben Marburžčan, Ptujčan ali Haložčan ni zameril, ako je moj sestavek v „Novicah“ bral. Tedaj brez zamere! O. Grajski.

Iz Goriškega 27. okt. Močno nas veseli delavna ljubezen naših pisavcov, s katero naši mladini mikavnega in podučivnega berila pripravljajo. Ker pa kak (sicer učen) zlasti severnih pisavcov marsikrat „starec-ci, sivec-ci, baba-e, babel-e“ itd. zapiše, Vas preljube „Novice“ lepo prosimo, nesite našo milo prošnjo onim č. gg. pisateljem, ki so dozdaj pisali, kakor se jim je prileglo, da bi odslej (po izgledu rajnega Vertovca in drugih) lepe častite besede „stari očetje“, „stari možje“, „stare žene ma-

Kratkočasno berilo.

Dve kleti ali konobi.

(Dalje.)

Naglo ugasne Dómičino svečo, ki bi jo bila mogla izdati. Komaj se skrije Dómica za sodec in komaj Osip vtakne svečo za zvernjeno čutaro, kar je že težko storil, ker mu je sveča spet padla s svetilnika, kar se vrata odpró in stari Ovčarić, z lučjo v roki, ravno po stopnicah pride.

Pridši za zadnji del konobe, se oberne k Osipu, ki je na sodec naslonjen stal.

„Osipe“ — ga nagovori Ovčarić z glasom precej prijaznim — „pojdi z mano gori“.

„Gori?“ — vpraša Osip neizrekljivo prestrašen, in šumenje, katero je storila nehóte Dómica za sodom, ravno takrat prepadena, bi bilo gotovo izdalo njeno pričujočnost, ako bi ne bil k sreči Ovčarić enmalo gluha.

„Da“ — odgovori Ovčarić — „Bačvarica se je pripeljala z Lorko in te hočete viditi“.

„Če je Bačvarica gori“ — dostopi Osip — „jaz ne grem gori“.

„Kaj?“ — zaupije Ovčarić z nagerbanim čelom — „ti ne greš gori?“

„Ne grem, in ko bi deset let me čakala! Raje tukaj glada poginem, kakor oženiti se z Lorko“.

„Porednež!“ — se zadere Ovčarić oziraje se po kaki palici ali kakem kolu — „te bom ubogljivosti učil“.

„Ne jezite se, oče! vse je zastonj“.

„Ali se prederzneš tako z mano govoriti?“

„Jaz z vami tako govorim, kakor se človeku mojih let spodobi in kakor me vi silite s svojim nepristojnim obnašanjem“ — odgovori Osip, čigar pogum je do verha dokipel zavolj bližine njegove Dómice, ki je vsako njegovih besed slišala in ga navdajala s serčnostjo, ktere se pred še zavedil ni. „Vi še zmiraj mislite, da morete z mano ravnati, kakor s smerkovim dečkom, pa se motite. Jaz poznam svoje dolžnosti do Vas, oče! in se nikoli ne bom pregrešil zoper nje; al jaz imam tudi že leta, v kterih se več ne ravná s človekom po živinsko, ker ima človek že sam toliko pameti, da vé, kaj je storiti, kaj pa opustiti“.

„Ti hencani fantalin! kako se mi danes čuden vidiš!“ — reče Ovčarić, ki je sam stermel nad nenavadno serčnostjo svojega sina.

„Kakošen se vam dozdevam, ne vem“ — odgovori Osip; — „al to vé, da tega ne morem storiti, kar vi terjate od mene. Nikdar ne bom jenjal, vam iz serca hvaležen biti za vse, kar ste mi dobrega storili. Al da bi vam slepo sledil v najvažniši zadevi svojega življenja, da bi vam slepo bil poslužen, kakor tèle mesarju, v zadevi, na kateri je ležeče vse moje prihodnje življenje, tega ne bom storil ne zdaj, ne nikdar, toliko več, ker moji ljubezni do Matelićeve Dómice na potu stoji samo smešno sovražstvo, zavoljo ktere mora vas in njega sram biti, da ga že davno niste poravnali“.

„Pak bodi vendar pameten“ — mu odgovori Ovčarić; „Dómica je že, bi rekel, omožena in za te izgubljena, gospodinjo pa si moraš vendar-le dobiti danes ali jutri. Zato pamet veléva, zgrabiti priložnost, kadar se ponuja kaj dobrega. Mi si ne moremo izbirati po nagujenji serca, kakor v mestih gospóda, ktera živí brez skerbi, kakor vrabci na konopljišču; gospodje si morejo izbirati vsaki najlepšo, ker imajo s čim. Tudi meni je v mladosti neka druga bolj dopadala, kakor ranjka tvoja mati, Bog ji daj večno luč! in vendar sem jo vzel in sem z njo v srečnem zakonu živel, ker zmirom sva imela polne roke dela in ni bilo nikdar časa na drugo misliti kakor na gospodarstvo, na vinograd in zidanico“.

„Zato posnemaj moj izgled, Osipe! in hodi z mano gori, — Bačvarica in njena Lorka...“

„Tristotisoč milijonov peklenških pregnanih podgan!“ — zagromi ta hip iz sosedove kleti strahovit glas, da se razlega krog in krog. Glas pa ni bil nobenega družega kot Matelićev, kteri je precej za tem zmašil se skozi poklino v grozoviti podobi Orlanda básnega.

V tem ko sta kregala se Ovčarić in Osip, je prišel namreč Matelić v svojo konobo sam po vina za večerjo, ker mu ga ni donesla Dómica, in približavši se nevedoma do luknje ostermi, ko ugleda svetlobo iz sosedove kleti.

„Ste prekopal v mojo konobo?“ — se zadere Ovčarić, ko zapazi Matelića.

„Tat! ropar! razbojnik!“ — upijeta potem ob enem Ovčarić in Matelić, skočita kakor dva razkačena in serdita jastroba eden proti drugemu, se zgrabita za sukni in vratne rute in treseta eden drugega kakor dve češpljeve drevesi. Taisti hip skoči tudi Dómica, vse drugo pozabivši, iz svojega skrivališča, se obesi Ovčariću za škrica in ga vleče ritnisko z vso svojo močjo, ob enem pa tudi Osip Matelića odzad prime in ga vleče preč.

Zdaj ugleda Matelić svojo hčer in kakor od strele udarjen izpusti svojega sovražnika, ki se tudi oberne, ko vidi človeka, ki mu tako junaško obdeluje njegova škrica in v veliko čudenje zagleda Matelićevo hčer.

„Kaj pa ti delaš v sosedovi konobi? Kako si noter prišla?“ — odgovori Osip, vstopivši se med-nj in med svojega očeta.

„Pa kdo je naredil to luknjo? kdo je prekopal?“ — vpraša Matelić.

„Vi sami ste prepokali!“ — zavpije Ovčarić.

„Nikdar, vi ste to storili!“ — se zadere Matelić.

„Obadva se motita“ — odgovori Osip — „ne moj oče niso prekopal, ne vi niste tega storili“.

„Toraj si ti prekopal!“ — zarjove Matelić.

„Ne, tudi jaz nisem prekopal!“ — odgovori Osip.

„Toraj je prekopala vaša hči!“ — se péni Ovčarić.

„Vi ste pijani!“ — dostavi Matelić.

„Ne serdite se, oče Ive!“ — povzame Osip — „tudi Dómica je prekopanja tako malo kriva, kakor mi drugi trije“.

„Pa prekopano je vendar!“ — odgovori Matelić.

„To se vidi!“ — reče Ovčarić.

„In sicer v mojo konobo!“ — zaupije Matelić.

„Ni res, lažete, v mojo!“ — se zadere Ovčarić.

„Kdo je toraj prekopal?“ — vprašata ob enem Matelić in Ovčarić.

„Prekopala je neka stvar“ — odgovori na to Osip — „ktere vidva oba ne moreta poklicati pred sodbo, in ko bi celo soseščino proti nji na noge spravila; bila je — strela“.

„Strela?“ — vprašata starca z največjim začudenjem in kakor iz enih ust.

„Da, strela“ — napreduje Osip — „ktera je o zadnjem viharji v naše poslopje treščila, akoravno nismo mogli zaslediti nobene škode; ona je storila to luknjo, ki sem jo jaz malo popred po naključbi iztaknil, in skozi katero sem tudi tukaj skupaj prišel z Dómico“.

„Torej niste vi k meni prekopal?“ — vpraša Matelić Ovčarića.

„In vi tudi ne k meni prerili?“ — ta vpraša unega.

Taisti trenutek pristorklja Marko, véliki hlapec Ovčarićev, po stopnicah v klet. Presilna naglost vendar, kakor je hitel, je bila kriva, da mu je spodletelo na sredi stopnic, in bliskoma kakor po stermi polzki derči švigne doli po stopnicah in priletí med noge doli stoječim.

„Kakošna strela pa še je to tele doli telebila? — zareži Ovčarić na preplašenega dersača, ki se je hitro spet pobral, in si z roko terl ude pobite.

„Bo-bo-botra Ba-bač-bačva-va-varica...“ začne jecljati Marko.

„Bačvarica mislim ti vendar ni ukazala, da nam moraš pobiti noge“ — godernja Matelić in si mane meča, na ktere

ga je Marko nemilo sunil s škornjo z žeblički gosto podkovano.

„Naka, tega mi ni ukazala“ — odgovori Marko.

„Kaj je toraj z Bačvarico?“ — vpraša Ovčarić, ki je zavolj teh dogodov popolnoma pozabil Bačvarice, ki je čakala v šotoru.

„Ona se je že strani peljala“.

„Kaj? odpeljala se je že?“ — plaho vpraša Ovčarić.

„Da!“ — hlapec nadalje govori. „Ravno sem stopil pred vrata, ko so jo njeni hlapec in naše dve dekli valili na voz; rekla mi je strašno huda, da ste vi pravi tepec...“

„Ti gerda baba! Je to rekla stara bačva?“ — serdito vpraša Ovčarić.

„Da, in da ste požrešen skopuh“.

„Dosti! molči!“

„In zarobljen, samogolten gorjanec“.

„Dosti, dosti; boš molčal!“

„Bedasti capin in kmečki teleban“.

„Tiho bodi!“ — zavpije Ovčarić.

„Tudi je rekla“ — nadaljuje Marko, ki se ne dá motiti v svojem poslanstvu, „da takega ženina, kakor je Osip, bi ji vsaki lahko ukradel“.

„To je dobro povedala; hvala ji!“ — se nasmeja Osip.

„Takega štora“ —

„Kako?“ — jezno zavpije Osip.

„Takega gerčastega cepca“.

„Zdaj je pa dosti!“

„Je djala, in potlej je še djala: Ne ona, ne njena Lorka nečete nič večslišati od takega teleta“.

„Ravno tak pozdrav“ — se zdaj oglasi Dómica svojemu očetu — „ravno to morete tudi vi sporočiti prismojenemu Čepu“.

„Misliš, da?“ — jo vpraša oče.

„Temu spačenemu krofcu“.

„Tiho, ne brusi jezika!“

„Temu vinskemu sodcu“ — nadaljuje Dómica, zmiraj serčneja, ker je njeni pogum, na začudenje Matelić-evo, zavolj pričujočnosti Osipove ravno tako rastel, kakor je popred njena bližina izbujala Osipovo serčnost. „Temu lačnežu, kterege edino mika očetova konoba“.

„Ali ne boš molčala!“

„Ki me hoče za ženo vzeti samo zavolj 100 veder vina“.

„Molči, molči!“

„In ki nas je s tem, da ga danes ni bilo, v sramoto pripravil pri vseh sosedih“.

„In v celi fari“ — dostavi Osip. „To je sramota, ktere vi, oče Ive, nikakor ne smete voljno terpeti“.

„In ktera tudi tebi serce greje“ — odgovori Matelić.

„Do smerti se bom sramovala, ako ne bo danes zaroke“ — reče Dómica, zakrije svoj obraz in se začne milo ihtiti.

Matelić ni nikakor mislil, da bi se bila tudi v nedolžno serce njegove hčere prikrasti mogla dedšina vseh Evinih hčer, to je, kačja zvičajnost; zato jo začudeno gleda, ploskne z rokama in reče: „Na, tū naj kdo pogleda golobico, ki zmiraj hodi po hiši sēm ter tjē, kakor bi ji bile kokoši pšeno pojedle, zdaj pa žaluje, kakor da bi ji bil Čep k sercu prirastel“.

„Odkritoserčno rečeno“ — povzame zdaj Ovčarić besedo — gledé govorice po fari, tudi jaz krivice, ki vam 'jo je Čep naredil, bi ne prenašal meni nič tebi nič, kakor petelinu na strehi veter“.

„Hi, hi!“ — se zaihti Dómica.

„Zares, ako bi jaz kaj imel opraviti pri tej reči“ — napreduje Ovčarić — „in ko bi vaša hči moja bila, bi rekel, da naj Čep še potlej ostane, kjer je bil danes“.

„Hi, hi, hi!“ — se začne Dómica ihtiti.

Ovčarić pa spet počne govoriti in reče: „Ako se premisli natanko vse, kar se je pripetilo, očitno vidimo, da naji je sam Bog hotel podučiti, kako imava ravnati, ker

je celó najinima otrokoma, ktere sva hotla ločiti, z bliskom in s strelom naredil pot, po kateri sta se sošla.“

„In pregovor pravi“ — mu Osip v besedo seže — „da naj človek ne razvezuje, kar je zvezal Bog“.

„Ti ne ravnaš zmiraj tako po pregovorih, kakor danes“ — ga Matelić zaverne, in na njegovem obrazu je bil viditi zaničljiv posmehljaj, ki je vendar precej izginil, ko se Dómica še huje začne jokati, kakor izgine solnce, kadar ga zakrijejo oblaki.

„Ker je temu tako“ — reče Ovčarić — „bi bilo moje mnenje, da bi midva ne prezirala Božjega migljeja in dala svoje konobi svojima otrokoma za doto; tako bi bilo nazadnje končano dolgo sovražtvo in nihče bi nič ne zgubil“.

„Oh da, oh da, dragi oče!“ — zavpije Dómica, hipoma ustavi svoje ihtenje in začne ljubeznjivo božati očeta po bradi, ktera je bodla kakor reženo sternišče.

„Gotovo bote zadovoljni z mano, ako bodem Vaš zet“ — dostavi Osip.

Toda Matelić se še zmiraj sam s sabo vojskuje in razmišlja, ali bi privolil ali branil, ko Dómica spet začne na vés glas plakati se, tako, da Matelić poslednjič spregovori: „No, naj bode, kar hočeta, da bo vsaj enkrat konec zopernega cviljenja“.

Ni mi moč popisati veselja, ki je po teh besedah prešinilo Osipa in Dómico; obešala sta se na vrat zdaj Mateliću zdaj Ovčariću, da sta se komaj ubranila njune prevelike hvaležnosti. V tem je pa Marko z vpitjem: „Živio ženin! živila nevesta!“ po stopnicah gori derl, da bi se bil v svoji hitrosti kmalo spet nazaj pridričal.

In zdaj si podasta sovražna soseda roke pervikrat v svojem življenju in gresta s svojima otrokoma v Matelićevo hišo, kjer je bila namesto Dómičine zaroke s pivskim bratom Čepom njena zaroka z Osipom pri polnih bokalih in veselih obrazih.

Vinski tergovec Čep pa ni mogel priti k zaroki. Kakor je Matelić drugi dan zvedil, je šel Čep, precej pijan, ponoči pred dnevom zaroke v svojo zidanico, v kateri je mošt vrel in zjutraj so ga tam našli zadušenega po morivnem soparu.

Vendar ime njegovo ž njim ni pomerlo, še dandanašnji, kadar se govori o kakem pijancu, prosto ljudstvo večkrat pravi: „On je prav Čep“.

Nekoliko tednov pozneje je bila ženitva Osipova in Dómičina; Matelić in Ovčarić sta pa od tega časa vsaki dan bolj spoznavala ceno in dobrotelost prijateljstva, kterege sta tako dolgo pogreševala, in nikoli in nikdar se nista kesala, da sta na tako lepo poravnala dolgoletno in njuuo življenje grenivno sovražtvo.

Poslovenil Lovro Primčkov.

Ilijade XVI. spev.

Poslovenil J. Ljubič.

(Dalje.)

Tako sta ta dva pogovore take imela med sábo, Ajant pa dalje ni deržal se, ker so ga stiskale strele. Njega so vžugali Zena naklep in pa verli Trojanci, Krepki strelci; leskeča čelada pa grozno krog sencov

100. Je od strel zadeta rožljala, vedno naletje

Terda jo ruda, on pa na levi rami omaga,

Ker brez počitka vedno je deržal sčit gibajoči.

Vendar spodriniti niso ga mogli va-nj-ga strelaje,

In globoko vedno je herpal; pot pa povsodi

105. 'Z členov obili mu lije, si oddahniti ni mogel

Nikdar; krog in okrog se groza k grozi vverstuje.

Vile, povejte mi zdaj, k' v olimpskih poslopjih živite,

Kako ogenj je prvič v ladije padel Ahajske?

Hektor priskočil v bližo Ajanta jesenove pike,

110. Meč siloviti zavihtil in kopjišče za jeklom

Čisto presekal je, Telamonijev Ajant pa v roki

Štulasto kopje zahman obračal, ker pika jeklona

Dalječ od njega žvenkom bombečim na zemljo je padla.

Ajant spoznal v duši uzvišeni Božje naklepe,